

Humanismus a lidská práva

Pojetí lidských práv může být v souladu s životní a myšlenkovou orientací, o které mluvíme jako o „humanismu“, ale to ještě zdaleka neznamená, že lidské práva z humanismu vyplývají nebo že na něm jsou založena. To souvisí s tím, že „lidská práva“ nejsou ani založena, ani garantována žádným lidským rozhodnutím ani dekretem, a ovšem ani žádným pojetím lidských práv. Pojetí lidských práv musí nepochybně nějak odpovídat lidským právům jako čemusi skutečnému, ale skutečnost lidských práv je třeba chápat zcela jinak, než jak chápeme právní formulace a právní pojetí různého druhu. Lidská práva (a lidské svobody) nejsou skutečné tak, že bychom je někde a někdy mohli najít, objevit, konstatovat, běžnými metodami ověřit a tak podobně, nýbrž jsou nepředmětnou skutečností, přicházející z budoucnosti a oslovující každého jednotlivého člověka. Ne každý člověk jim ovšem dobře porozumí, ne každý je dobře chápe. Jsou způsoby, jak dítěti a mladému člověku naoktrojovat určitou interpretaci jeho situovanosti ve světě, která nepředmětnou výzvu k uplatňování práv a svobod přehluší (např. když je dítěti otrockých rodičů vnučena jeho situace jakožto rovněž otroka). Také pozitivní pojetí lidských práv a svobod může mít vady a může dokonce být hluboce falešné a mylné. To vše však nic nemění na tom, že každý člověk je a bude z budoucnosti oslovován výzvami k tomu, aby jednak svých vlastních práv užíval, jednak aby vždy respektoval, že i druzí lidé mají svá práva a svobody, resp. že i oni jsou podobně oslovováni, aby si svých práv vážili a svých svobod užívali, ale také aby respektovali ty druhé jako rovno-právné a rovně-svobodné s nimi. Humanistický přístup je záležitostí lidských koncepcí, ale není zdrojem nepředmětných výzev, nýbrž v nejlepším případě odpovědí na ně.

(Písek, 040603-2.)